

UNIVERSITATEA L'ORIENTALE DIN NAPOLI

Camelia SANDA

Predarea limbii și literaturii române la Napoli are o istorie mai veche, care începe în anul 1936, când, la propunerea profesorilor Giulio Bertoni, E. Levi, D'Ancona și Claudiu Isopescu, bursierul de la Scuola Romana di Roma, Teodor Onciulescu, este numit lector de limba și literatura română la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Napoli, unde rămâne până în anul 1958. De la sfârșitul lui octombrie 1937 până în octombrie 1944, este lector de Limba română și la Istituto Universitario Orientale di Napoli, iar din anul academic 1944-1945, va fi numit profesor titular de limba română. Avansând în ierarhia academică, a rămas profesor aici până la sfârșitul vieții, în aprilie 1981. Timp de 21 de ani, a predat filologie romanică la Napoli, la Orientale, dar și în alte instituții universitare, rămânând același neobosit promotor al limbii și literaturii române.

Din 1937, Onciulescu pune bazele celor două biblioteci de română la Università di Napoli „Federico II” și la Istituto Universitario Orientale di Napoli, ulterior numit Università degli Studi di Napoli „L'Orientale”.

La Orientale, au fost invitați să țină conferințe despre limba, literatura și cultura română, filologia romanică, importanți specialiști în domeniu, nu doar din România: Al. Rosetti, I. Iordan, T. Vianu, D. Pippidi, E. Condurachi, G. Pascu, Ș. Cioculescu, B. Cazacu, D. Tudor, Z. Dumitrescu-Bușulenga, Al. Balaci, S. Pop, Vl. Străinu, H. Mihăilescu, B. Munteanu, R. Todoran, G. Nandriș, D. Vrânceanu, D. Păcuraru, Al. Niculescu, Fl. Dumitrescu-Niculescu, I. Popinceanu, Al. Săndulescu, G. Muntean, Th. Vârgolici, C. Poghirc, S. Stati, G. Reichenkron, L. Renzi, G. Stadtmüller, C.Th. Gossen. Este o tradiție pe care o continuăm și noi astăzi.

Trei dintre studenții săi au devenit, la rândul lor, profesori de limba și literatura română în Italia: Pasquale Buonincontro – la Istituto Universitario di Napoli, Adriana Senatore – la Università di Bari și Bruno Mazzoni – la Università di Pisa. O importantă contribuție a avut Teodor Onciulescu și în construirea personalității culturale a lui Mariano Baffi.

Și-a desfășurat activitatea ca profesor de limba și literatura română, la Napoli și profesorul emerit Gheorghe Carageani.

Predarea limbii și literaturii române la Università degli Studi di Napoli L'Orientale a fost reluată în anul 2010, prin numirea, ca titular, a profesorului Giovanni Rotiroti, discipol al profesorului Marin Mincu. Profesorul Giovanni Rotiroti are o bogată activitate de cercetare, multe cărți și articole publicate în limba italiană, dar și în limba română, în care se ocupă de personalitățile lumii literare românești din România sau din diaspora. Munca sa de traducere din română în italiană, precum și cea a colaboratorilor săi se pot măsura în numărul mare de volume publicate în ultima vreme, mai ales în Italia. Nu după multă vreme, a fost înființat și Lectoratul de Limba și Literatura Română.

Astăzi, la Università de Studi din Napoli „Orientale”, sunt studiate peste 40 de limbi. Limba română apare în oferta de studiu la licență (triennale) pentru: *Lingue e culture comparat și pentru Mediazione Linguistica e Culturale*, cu două secții *Lingue e Mediazione Interculturale* și *Lingue e Culture dell'Europa Occidentale e Orientale* și la masterat (magistrale) pentru: *Letterature e Culture Comparate și Scienze politiche e relazioni internazionali*. De asemenea, există posibilitatea de a alege limba română printre cursurile cu statut opțional.

În ceea ce privește activitatea lectoratului la Università Orientale de la Napoli, în cadrul Departamentului de Studii Literare, Lingvistice și Comparate, accentul este pus pe

procesul de învățământ pentru că scopul existenței lectoratului este acesta.

Dezvoltarea lectoratului de română de la Universitatea de Studii Orientale de la Napoli poate fi privită prin prisma unui tip de abordare didactică specială, impusă de realizarea traducerilor și de necesitatea studenților de a se apropia cât mai mult și mai repede de textele românești scrise sau orale. Ne găsim într-o fază finală de elaborare a unui curs de predarea limbii române la baza căruia se vor afla materialele realizate în format electronic pentru a-i ajuta pe studenți. Folosim toate metodele oferite de modalitățile tehnice de azi pentru a-i susține și pe studenții care nu pot participa fizic la orele de curs. Grupurile create online le oferă acces permanent la materialele de studiu propuse.

Un element important al dezvoltării lectoratului îl constituie faptul că este și parte componentă activă a laboratorului de cinematografie românească, a cărui înființare are drept scop apropierea studenților de la Orientale de istoria și cultura română. A fost ales limbajul cinematografic pentru a-i apropia pe studenți de o nouă cultură, pentru a discuta despre asemănări și deosebiri, pentru a putea aborda probleme de ordin cultural și social atât de prezente în Europa de azi.

S-a decis și a fost semnat acordul cu Centrul Lingvistic Interdepartamental CILA al Universității din Napoli pentru introducerea limbii române printre limbile care se pot studia în acest centru și pentru acordarea certificatelor de competență.

În ultimii ani, Lectoratul de Limba Română a fost prezent în organizarea, pregătirea afișelor pentru conferințele și workshopurile organizate: „*Tra Dor e Saudade*” I *margini della nostalgia romanza* 8-9 noiembrie 2016, „*Lucian Blaga, poet și filosof român*” din 17.01. 2017, „*Ilarie Voronca, poeta della gioia*” din 28 și 29 martie 2017, *Giornata di studio in onore di Marta Petreu* din 4 și 5 aprilie 2017, „*Giornata di studio su Emil Cioran*” din 26 aprilie 2017. Conferințele internaționale sub numele *Giornata di studio su Emil Cioran* au devenit un obicei al casei și se țin în fiecare an la Orientale. Sunt prezenți specialiști în Cioran din toate colțurile lumii.

De asemenea, se organizează workshopuri împreună cu colegii din alte departamente, pe diverse teme la care se pot înscrie nu doar studenții de la română. În urma participării și a prezentării la un colocviu, studenții pot primi 2 credite.

Lectorii care au predate la această universitate sunt:

- Eugenia Bojoga – 2012-2015, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
- din anul academic 2015-2016, Camelia Sanda Dragomir, conferențiar universitar în Departamentul de Filologie Română, Limbi Clasice și Balcanice din Facultatea de Litere a Universității „Ovidius” din Constanța. Din 1991, își desfășoară activitatea ca titular în această universitate. A susținut doctoratul în anul 2000, sub conducerea academicianului profesor Emanuel Vasiliu, cu lucrarea „*Semantică și sintaxă în structura grupului verbal*”, publicată în 2006. Alte cărți publicate sunt: *Elemente de Sintaxă și Teorii și concepte în pragmatica lingvistică*. Articolele publicate reflectă zona de interes pentru cercetările de lingvistică pe care le desfășoară: perifrazele verbale din limba română, interferențe între semantică și sintaxă, probleme ale predării limbii române ca limbă străină și probleme ale traducerii așa cum se vede și din cele câteva titluri selectate: *Considerații pe marginea unei lecții dintr-un manual de limba română ca limbă străină*, în *Studii lingvistice. Omagiu Valeriei Guțu Romalo*, 2018, București, Ed. Universității din București, p 137-154; *Colocațiile și rolul lor în procesul de predare / învățare a limbii române ca limbă străină: despre verbul a da*, în *Romania Orientale, La lingua rumena. Prospetive e punti di vista* a cura di Neșu N. Nr 29, 2016, Roma, Bagatto Libri-Sapienza Università di Roma, p. 241-264 și multe altele.

MISCELLANEA

“L’arte cinematografica è anche rappresentazione della realtà. Attraverso essa è possibile costruire e decostruire idee, preconcetti e pregiudizi in riferimento a culture che troppo spesso vengono sottostimate. Il Romania Film Festival “La Romania nel cinema, il cinema nella

Romania" in tal senso ha fornito diversi spunti ed ha permesso una conoscenza più approfondita di una realtà sia culturale, sia cinematografica alla quale non viene concessa la possibilità di esprimersi alla pari di altre." (Francesco Esposito)

„Concludo dicendo SIAMO TUTTI UGUALI e mi auguro vivamente di poter ripetere questa esperienza che per me è stata di crescita, esperienza di vita e arricchimento del proprio bagaglio culturale." (Annamaria Francesca Davide)

„Grazie a questa rassegna di film romeni, organizzata dall'Istituto L'Orientale, abbiamo avuto modo di addentrarci nel cuore della cultura di una terra che, a tutt'oggi, sembra essere dimenticata dal resto del mondo. Il merito di questa iniziativa è stato appunto quello di presentarci la storia e le tradizioni di una Nazione che negli ultimi anni sta finalmente avendo modo di emergere." (Iryna Borys)

Linkuri utile:

Romeno UniOrientale <https://www.facebook.com/profile.php?id=100010666202849>

Lingua e cultura romena <https://www.facebook.com/Lingua-e-Cultura-Romana-104803819629033/>